

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av de bestämmelser i lagen om statens pensioner som gäller rehabilitering

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statens pensioner skall ändras så, att för statskontoret föreskrivs en skyldighet att ordna yrkesinriktad rehabilitering för personer i fråga om vilka sjukdom, lyte eller kroppsskada medför risk för arbetsförmåga på det sätt som avses i lagen om statens pensioner. Förmånstagare föreskrivs ha rätt till yrkesinriktad rehabilitering, och förutsättningarna för denna rätt anges i lagen. Det föreskrivs att förmånstagarna har möjlighet att söka ändring i ett beslut som statskontoret fattat gällande rätten till yrkesinriktad rehabi-

litering.

En bestämmelse om delrehabiliteringspenning föreslås bli fogad till lagen om statens pensioner. Dessutom föreslås att rätten till invalidpension enligt lagen om statens pensioner skall uppkomma efter att rätten till rehabiliteringspenning för tiden i yrkesinriktad rehabilitering har upphört.

De föreslagna ändringarna motsvarar de ändringar som genomförts i arbetspensionslagarna inom den privata sektorn.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2004.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om statens pensioner

Statskontoret har i samband med ansökan om invalidpension en lagstadgad skyldighet att se till att rehabiliteringsmöjligheterna klarläggs och att hänvisa sökanden till tjänster som motsvarar rehabiliteringsbehovet. Bestämmelser om detta ingår i 18 b § 3 mom. lagen om statens pensioner (280/1966). Där emot föreligger ingen skyldighet att stödja rehabiliteringen, dvs. rehabilitering enligt lagen om statens pensioner baserar sig på prövning till skillnad från t.ex. den rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten. Beslutet om stödjande av yrkesinriktad rehabilitering för en förmånstagare grundar sig på fri prövning, som begränsas av allmänna rättvisekrav.

Det är allra vanligast att utredningen av ett rehabiliteringsärende blir aktuell genom en rehabiliteringsansökan. Om förutsättningarna för rehabilitering finns ges sökanden ett löfte om rehabilitering. Om förutsättningar där emot inte anses föreligga meddelas ett individuellt motiverat avslagsbeslut i ärendet.

Enligt 18 b § 2 mom. lagen om statens pensioner är det en ovillkorlig förutsättning för arbetspensionsrehabilitering att förmånstagaren har rätt till invalidpension som inbegriper en pensionsdel för återstående tid, om det gällde att bevilja pension i stället för rehabilitering.

Även om det inte finns någon på lag baserad förpliktelse att stödja rehabilitering är det förenligt med pensionssystemets mål att förhindra arbetsoförmåga. Bakgrunden till målet är dels att det för personen själv och arbetsgivaren är positivt att personen fortsätter att arbeta, dels att man vill bemästra pensionsutgifterna genom att höja den genomsnittliga pensionsåldern.

De ovan nämnda målen har hittills genomförts genom tolkning av lagen. Enligt 18 b § 1 mom. lagen om statens pensioner kan förhindrande av arbetsoförmåga eller förbät-

rande av arbets- och förvärvsförmågan en förmånstagare såsom yrkesinriktad rehabilitering tillhandahållas rådgivning och information, undersökningar som hänför sig till klarläggandet av rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna, arbetsprövning och arbetsträning samt yrkesutbildning. Risken för arbetsoförmåga har varit ett centralt kriterium för rehabilitering. Risken bedöms enligt den definition på arbetsoförmåga som avses i arbetspensionslagarna. Enligt den beaktas vid bedömningen av arbetsförmågan förmånstagarens sjukdom, lyte eller kroppsskada samt dessutom hans eller hennes nuvarande arbete och tidigare arbetserfarenhet, utbildningen samt vissa andra omständigheter som nämns i lagen. Som arbetsoförmögen betraktas en arbetstagare vars arbetsförmåga sjunker för minst ett år och med minst två femtedelar.

Bedömningen av risken för arbetsoförmåga i förhållande till den definition på arbetsoförmåga som ingår i lagen om statens pensioner förutsätter att arbetstagaren har en sannolik pensionsrisk som beror på sjukdom. Härvid bedöms det om arbetstagaren sannolikt blir arbetsoförmögen under de närmaste åren, om inga rehabiliteringsåtgärder vidtas.

Utgångspunkten i den yrkesinriktade rehabiliteringen är att i första hand utreda möjligheterna till arbetsarrangemang och omplacering på den egna arbetsplatsen. Om det på den egna arbetsplatsen inte kan ordnas sådana uppgifter som gör det möjligt att minska risken för arbetsoförmåga utreds arbetstagarens möjligheter att få arbete på annat håll eller förutsättningarna för omskolning. Stödjande av grundutbildning ingår inte i pensionssystemets uppgifter, utan endast sådan utbildning som leder till ett yrke stöds. Principen är att man eftersträvar en utbildning som är på samma nivå som det sedvanliga yrket, men inom ett yrke som lämpar sig bättre för arbetstagarens hälsotillstånd. I praktiken krävs det ändå ofta att utbildningsnivån höjs för att arbetstagaren t.ex. skall kunna övergå från utförande arbete till intellektuellt arbete, men också då stöder pensionssystemet bara yrkesutbildning. Statskontoret ersätter medicinsk rehabilitering bara om den är nödvän-

dig för slutförande av den egentliga yrkesinriktade rehabiliteringen.

Enligt 18 e § 1 mom. lagen om statens pensioner har förmånstagaren inte rätt att söka ändring i statskontorets bedömning av förekomsten av rehabiliteringsbehov eller rehabiliteringsmöjligheter. Däremot kan beslut om rehabiliteringspenningens belopp överklagas.

Rehabiliteringspenning enligt lagen om statens pensioner

Rehabiliteringspenning betalas för alla de dagar under vilka rehabiliteringsåtgärder pågår. Rehabiliteringstillägg åter betalas för alla kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår. Enligt 18 d § 1 mom. lagen om statens pensioner räknas rehabiliteringspenningen för en förmånstagare som ännu är i arbete på den heffektiva invalidpension som förmånstagaren skulle ha rätt till när löftet om rehabilitering ges. Rehabiliteringspenningen är det sammanlagda pensionsbeloppet multiplicerat med 1,33.

Pensionen för en pensionstagare som får invalidpension eller rehabiliteringsstöd höjs med ett 33-procentigt rehabiliteringstillägg för de kalendermånader då rehabiliteringen pågår. Pensionen för en förmånstagare som får delinvalidpension omvandlas till samma belopp som full invalidpension för den tid aktiv yrkesinriktad rehabilitering pågår, och dess belopp höjs med ovan nämnda rehabiliteringstillägg.

Enligt 18 c § 2 mom. lagen om statens pensioner kan rehabiliteringspenning betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Maximitiden för rehabiliteringspenning som betalas utanför den tid som åtgår till aktiv rehabilitering är i regel tre månader per kalenderår så, att tiden räknas särskilt för vardera grunden. Denna rehabiliteringspenning för väntetid kan beviljas en förmånstagare för vars del det redan har säkerställts att rehabiliteringen inleds, exempelvis att den försäkrade blivit antagen till utbildning. Dessutom förutsätts det att förmånstagaren inte har något annat utkomstskydd. Betalning av rehabiliteringspenning för väntetid är möjlig också när det från hälsosynpunkt inte är tillrådligt att arbe-

ta före rehabiliteringens början. Mellan rehabiliteringsperioderna kan rehabiliteringspenning betalas av särskilda skäl. Rehabiliteringspenningen för väntetid är lika stor som den rehabiliteringspenning som betalas för den tid rehabiliteringsåtgärder pågår.

För tiden efter rehabiliteringen kan till en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning med stöd av 18 c § 3 mom. lagen om statens pensioner, om detta är synnerligen behövligt för att han eller hon skall kunna sysselsättas. Rehabiliteringsunderstödet enligt prövning uträknas som engångsersättning och uppgår till högst beloppet av sex månaders rehabiliteringspenning.

Enligt 18 d § 4 mom. lagen om statens pensioner kan till en förmånstagare betalas ersättning för de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört. Med stöd av bestämmelsen ersätts de kostnader som förmånstagaren åsamkats i anslutning till yrkesinriktad rehabilitering i regel i form av normersättningar.

1.2. Bedömning av nuläget

Rehabilitering enligt lagen om statens pensioner baserar sig på prövning och därför kan ändring inte sökas i ett beslut som statskontoret fattat i ett rehabiliteringsärende. När det gäller förmåner som betalas för rehabiliteringstiden, rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg, har förmånstagaren däremot rätt att söka ändring. I verkställandet av den yrkesinriktade rehabiliteringen förekommer oändamålsenliga skillnader i och med att Folkpensionsanstalten enligt lag har skyldighet att ordna yrkesinriktad rehabilitering om de i lagen föreskrivna förutsättningarna föreligger, och i beslut som anstalten fattar i fråga om rehabilitering kan sökas ändring.

Lagen om statens pensioner innehåller inte precisa bestämmelser om förutsättningarna för rehabilitering. Den enda förutsättning som nämns i lagen är att förmånstagaren bör ha rätt till invalidpension som inkluderar en pensionsdel för återstående tid, om det skulle vara fråga om att bevilja honom eller henne pension i stället för rehabilitering. Pensionsskyddscentralen och Työeläkevakuuttajat TELA - Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry

har gett närmare rekommendationer och anvisningar i fråga om rehabilitering.

Företagshälsovården intar en nyckelställning vid hänvisningen till yrkesinriktad rehabilitering. I lagen om företagshälsovård (1383/2001), som trädde i kraft i början av år 2002, framhålls företagshälsovårdens ansvar för att arbetstagarnas hälsotillstånd samt arbets- och funktionsförmåga utreds, utvärderas och följs. Reformen förpliktar företagshälsovården att lägga fram åtgärdsförslag bland annat i syfte att bevara och främja arbetstagarnas arbets- och funktionsförmåga samt att följa hur förslagen genomförs. Företagshälsovården skall i fortsättningen också ge råd i rehabiliteringsfrågor och hänvisa arbetstagarna bland annat till yrkesinriktad rehabilitering. Genom de ovan nämnda åtgärderna förbättras hänvisningen till rehabilitering, men dessutom behövs förmånslagstiftning där förutsättningarna för erhållande av rehabilitering och utkomstskydd under rehabiliteringen anges tillräckligt klart.

År 1999 tog statskontoret 620 initiativ till rehabilitering, år 2000 sammanlagt 700 initiativ och år 2001 sammanlagt 743 initiativ. Sammanlagt 55 procent av alla initiativ var år 2001 aktuella som direkta initiativ till rehabilitering.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Propositionen har som mål att betona att den yrkesinriktade rehabiliteringen är primär i förhållande till invalidpensionen. Rehabiliteringsmöjligheterna bör undersökas konsekvent innan erhållandet av förmåner som baserar sig på sjukdom har lett till att arbetstagaren alienerats från arbetet och arbetslivet. Ju snabbare rehabiliteringen kan börja, desto bättre blir resultatet. Rehabiliteringens ställning som förstarangsåtgärd framhålls bland annat genom att det föreskrivs att yrkesinriktad rehabilitering enligt lagen om statens pensioner är en rättighet som tillkommer förmånstagaren.

Rätt till rehabilitering föreslås föreligga redan när risken för förlust av arbetsförmågan är iakttagbar. Avsikten är att på detta sätt bidra till att yrkesinriktad rehabilitering inleds i ett så tidigt skede att det är möjligt att med

dess hjälp förebygga arbetsförmåga eller åtminstone senarelägga dess inträde betydligt. Målet är också att arbetsförmågan hos personer som får invalidpension återställs genom yrkesinriktad rehabilitering, när det är möjligt.

Genom denna lagändring är det emellertid möjligt att stödja uppnåendet av ovan nämnda mål endast i begränsad utsträckning, och en central ställning intar därför effektiviteten av företagshälsovårdens och rehabiliteringsinstansernas verksamhetsätt och samarbetet mellan dem. I anslutning till detta har statskontoret tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att ur ett helhetsperspektiv utvärdera verksamheten kring bedömningen av rehabiliteringen och arbetsförmågan och lägga fram eventuella förslag för utvecklande av funktionerna så, att de främjar en tidigare upptäckt av risk för förlust av arbetsförmåga och ett snabbt vidtagande av rehabiliteringsåtgärder. Arbetsgruppen skall slutföra sitt arbete före den 31 december 2003.

Syftet med de åtgärder som föreslås i propositionen är att bidra till att den genomsnittliga ålder då arbetstagarna går i pension stiger. Målet för rehabilitering enligt lagen om statens pensioner är att sådan arbetsförmåga som avses i lagen om statens pensioner, och därmed kostnaderna för invalidpension, skall förebyggas när det genom yrkesinriktad rehabilitering kan bli möjligt för arbetstagaren att fortsätta i sitt arbete eller att återgå till arbetslivet.

För att den yrkesinriktade rehabiliteringen skall få större tyngd och förmånstagarens rättssäkerhet stärkas föreslås bestämmelser om att yrkesinriktad rehabilitering är en rättighet för förmånstagarna, och förutsättningarna för erhållande av den skall anges i lag. Vidare syftar reformen till att förbättra rättssäkerheten för rehabiliteringsklienterna genom att det föreskrivs att rättigheten till rehabilitering är sådan att beslut om rehabiliteringen kan överklagas.

För att förmånstagarna skall spöras att delta i aktiva rehabiliteringsåtgärder föreslås att den rehabiliteringspenning som statskontoret beviljar inte längre höjs med ett rehabiliteringstillägg för väntetid och mellanliggande tid. Under denna tid betalas till rehabiliteringsklienterna i stället rehabiliteringspenning

som är lika stor som invalidpensionen. För den tid rehabiliteringsåtgärderna pågår betalas enligt förslaget däremot både till dem som får pension och till dem som får rehabiliteringspenning ett rehabiliteringstillägg som är lika stort som nu, 33 procent av rehabiliteringspennings- eller pensionsbeloppet.

Det föreslås att en bestämmelse om delrehabiliteringspenning fogas till lagen om statens pensioner. För närvarande betalas rehabiliteringspenning enligt lagen om statens pensioner bara under sådan rehabilitering då rehabiliteringsklienten på heltid är förhindrad att arbeta. Det föreslås att detta villkor slopas. Det föreslås att en förmånstagare skall ha rätt till delrehabiliteringspenning, om en person som deltar i yrkesinriktad rehabilitering samtidigt arbetar så, att hans eller hennes förvärvsinkomst överstiger hälften av den lön som ligger till grund för pensionsdelen för återstående tid.

För framhävande av den yrkesinriktade rehabiliteringens betydelse föreslås att invalidpension som betalas enligt lagen om statens pensioner börjar först när personens rätt till sådan rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) som betalas på basis av yrkesinriktad rehabilitering har upphört. Av vägande skäl kan pension beviljas tidigare.

De föreslagna ändringarna motsvarar de ändringar som genomförts i arbetspensionslagarna inom den privata sektorn genom lagändringarna 188 och 189/2003, vilka träder i kraft den 1 januari 2004.

3. Propositionens verkningar

Antalet initiativ till rehabilitering antas öka till följd av de föreslagna ändringarna i bestämmelserna. Rehabiliteringskostnaderna uppgick 2001 till 1 869 000 euro och 2002 till 2 076 000 euro. Kostnaderna beräknas

2003 uppgå till 2 350 000 euro. Den årliga anslagsökningen är alltså ca 10—15 %. Till följd av de föreslagna ändringarna i bestämmelserna och till följd av det s.k. Kaiku-program som fullföljs inom den statliga sektorn för främjande av att de anställda mår väl i sitt arbete kan ökningen beräknas fortsätta på samma nivå.

Kostnadsbesparingar på grund av den yrkesinriktade rehabiliteringen har inom den statliga sektorn endast följts upp från fall till fall. Beloppet av kostnadsbesparingarna har jämförts med den extra kostnad som hade uppstått ifall personen hade avgått med invalidpension vid den tidpunkt rehabiliteringen inleddes. Enligt den årliga förfrågan som riktats till de rehabiliterade ett år efter avslutad rehabilitering är över 60 % fortfarande kvar i arbetslivet. Till följd av rehabiliteringen kan övergången till pension senareläggas och kostnadsbesparingar kan anses uppstå om övergången till pension kan senareläggas med ens ett år. Man har för avsikt att i fortsättningen erhålla jämförbara tal när det gäller rehabiliteringens kostnadseffekter och verkningsfullhet i och med att statskontoret tar i bruk en för arbetspensionssystemet gemensam mätuppsättning för bedömning av kostnader och verkningsfullhet.

De föreslagna ändringarna föranleder märkbara ändringar i statskontorets datasystem.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet i samarbete med statskontoret och centralorganisationer som företräder de statsanställda. Propositionen har också behandlats i samverkansförhandlingar i statens pensionsnämnd, där centralorganisationer som företräder de statsanställda finns representerade.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

18 b §. Enligt 1 mom. har en förmånstagare rätt till ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering, om han eller hon bedöms vara utsatt för risk för arbetsoförmåga enligt definitionen i 9 § 1 mom. Vidare förutsätts att det i personens invalidpension skulle ingå en s.k. pensionsdel för återstående tid, om det gällde att bevilja pension i stället för rehabilitering. Under samma förutsättning tillkommer rätten till rehabilitering också personer som redan måste anses vara arbetsoförmögna i enlighet med definitionen på arbetsoförmåga.

Med stöd av bestämmelsen uppkommer rätten till rehabilitering för förmånstagaren under de förutsättningar som anges ovan. Villkoret är att sjukdom, lyte eller kroppsskada under de närmaste åren föranleder en sannolik risk för arbetsoförmåga som kan konstateras objektivt. Med sjukdom avses härvid en diagnostiserad sjukdom där möjligheterna angående vård och medicinsk rehabilitering har beaktats. Med de närmaste åren avses en ungefär fem år lång period och med "risk för arbetsoförmåga" avses en situation där förmånstagaren när bedömningen görs är utsatt för en sådan risk för arbetsoförmåga på grund av sjukdom att han eller hon under de närmaste åren utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad invalidpension som full pension eller delpension. Dessa förutsättningar, vilka redan utgör praxis i tillämpningen, skrivs in i lagen. Också prognosen för sjukdom som medför risk för arbetsoförmåga kommer att vara en faktor som påverkar bedömningen, precis som nu.

Ju längre förmånstagaren har arbetat inom samma yrke, och ju snävare hans eller hennes yrkesskicklighet och yrkesutbildning är, desto tyngre väger sökandens oförmåga att fortsätta i sitt nuvarande arbete när arbetsoförmågan bedöms. Ett sådant hot om förlust av arbetsförmågan som hänför sig till det sedvanliga arbetet eller yrket talar för att yrkesinriktad rehabilitering inleds, på samma sätt som nu. När det gäller yngre och dem som redan har utbildat sig för eller har erfarenhet av också något annat arbete bedöms risken

för arbetsoförmåga också beträffande annat arbete som det är rimligt att förutsätta att de kan utföra. I bedömningen i anslutning till rehabiliteringen beaktas också hur länge personen varit i arbetslivet.

Sannolikheten bedöms med hjälp av den skala som tillämpas vid diagnostisering av yrkessjukdomar (mycket sannolik, sannolik, möjlig, osannolik, mycket osannolik). Vidare förutsätts att den yrkesinriktade rehabiliteringen gör det möjligt att uppskjuta eller förhindra risken för arbetsoförmåga, med beaktande av den försäkrades tidigare utbildning, arbetserfarenhet, ålder, boendeförhållanden och därmed jämförbara socioekonomiska omständigheter samt att den yrkesinriktade rehabiliteringen sannolikt sparar pensionsutgifter.

Erhållandet av rätten till rehabilitering föreslås alltså förutsätta, precis som nu, att hotet om arbetsoförmåga kan motarbetas genom ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering. Den yrkesinriktade rehabiliteringen kan anses vara ändamålsenlig, om det med beaktande av förmånstagarens sjukdom, lyte eller kroppsskada, ålder, tidigare verksamhet och utbildning kan bedömas att yrkesinriktad rehabilitering möjliggör en återgång till arbetslivet eller uppskjuter eller förhindrar arbetsoförmåga. Rehabiliteringens innehåll och en detaljerad plan utarbetas i samarbete mellan rehabiliteringsklienten, arbetsgivaren och rehabiliteringssakkunniga.

Rehabilitering enligt lagen om statens pensioner förutsätter att den nuvarande pensionsrätten som gäller återstående tid förblir i kraft. Härvid anses den avgörande omständigheten vara att förmånstagaren när rehabiliteringsbeslutet fattas fortfarande omfattas av ett heleffektivt skydd för händelse av arbetsoförmåga. Det är emellertid möjligt att beslutet om rehabilitering fördröjs och att förmånstagaren på så sätt går miste om sin möjlighet till arbetspensionsrehabilitering. Rätten till arbetspensionsrehabilitering skulle i ett sådant fall kunna gå förlorad på grund av att behandlingen drar ut på tiden. Detta kan inte anses vara befogat med avseende på sökandens rättssäkerhet. Därför föreslås att ärendet avgörs utgående från om förutsätt-

ningen beträffande återstående tid gäller vid det tillfälle då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov skall utredas i samband med frågan om sjukdagpenning. Enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991) infaller den avgörande tidpunkten när antalet dagpenningdagar överstiger 60. I det föreslagna 18 b § 1 mom. lagen om statens pensioner hänvisas direkt till den tidpunkt som avses i den nämnda paragrafen.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. skall motsvara det nuvarande 3 mom., men till detta moment överförs det som i nuvarande 18 b § 1 mom. nämns om att statskontoret skall iakttä det som föreskrivs i lagen om klient-samarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Åtgärderna i samband med yrkesinriktad rehabilitering uppräknas i 4 mom. Förteckningen motsvarar uppräknningen i nuvarande lag, och den är inte uttömmande. Bestämmelsen i 18 d § 4 mom. i gällande lag, vilket lagrum gäller ersättning för direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört, flyttas till detta moment. Om statskontoret har beslutat stödja yrkesinriktad rehabilitering, ersätter det också de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen medför.

Eftersom de lagstadgade olycksfalls- och trafikförsäkringarna är primära i förhållande till arbetspensionerna har arbetspensionsanstalterna inte rehabiliterat personer som har rätt till rehabilitering med stöd av dessa system. Eftersom rehabiliteringen nu avses bli en lagstadgad rättighet inom arbetspensions-systemet föreslås 5 mom. uppta en bestämmelse enligt vilken denna rättighet inte gäller när rehabiliteringen ordnas med stöd av ovan nämnda lagstiftning.

Det föreslås att paragrafens nuvarande 4 mom. överförs oförändrat till 6 mom.

18 c §. I paragrafen föreskrivs om rehabiliteringspenningen och dess belopp. Det sätt på vilket rehabiliteringspenningen räknas ut ändras inte, dvs. rehabiliteringspenningen är lika stor som sökandens invalidpension. Det föreslås att möjligheten till delrehabiliteringspenning skall nämnas i bestämmelserna. Enligt det föreslagna 1 mom. är det en förutsättning för rehabiliteringspenning att den yrkesinriktade rehabiliteringen helt eller del-

vis hindrar arbetstagaren från att utföra arbete. Om rehabiliteringsklienten medan den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår har arbetsinkomster som överstiger hälften av pensionslönen betalas enligt förslaget en rehabiliteringspenning som utgör hälften av den fulla invalidpensionen. Detta konstateras när rehabiliteringen börjar. När rehabiliteringstillägg enligt 18 d § läggs till full rehabiliteringspenning motsvarar den föreslagna fulla rehabiliteringspenningen inklusive förhöjning den nuvarande rehabiliteringspenningen. På motsvarande sätt läggs till delrehabiliteringspenningen ett 33 procent stort rehabiliteringstillägg som räknas på delrehabiliteringspenningen.

18 d §. Det föreslås att bestämmelserna om rehabiliteringstillägg samlas i denna paragraf. Rehabiliteringstillägg betalas enligt förslaget endast för den tid aktiv rehabilitering pågår till dem som får rehabiliteringsstöd, invalidpension eller rehabiliteringspenning. Tilläggets storlek förändras inte jämfört med nu. Det rehabiliteringstillägg om 33 procent som fogas till delrehabiliteringspenningen räknas utgående från delrehabiliteringspenningen.

Enligt 3 mom. gäller beträffande rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem vad som bestäms om rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och det därtill hörande tillägget kan beviljas också för en tid som är kortare än en månad.

18 e §. I paragrafen sammanförs bestämmelserna om rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. För närvarande är de spridda i 18 c § 2 och 3 mom. samt 18 d § 3 mom. Bestämmelsernas innehåll förändras inte jämfört med nu. Också den förmån som betalas till mottagarna av rehabiliteringspenning under väntetid och mellan olika rehabiliteringsperioder förblir beroende av prövning. För att den förmån som betalas för denna tid skall skilja sig från rehabiliteringspenningen kallas den rehabiliteringsunderstöd. Den kompletteras inte längre med rehabiliteringstillägg för väntetid och tiden mellan olika rehabiliteringsperioder. Dessutom föreslås att rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också skall kunna beviljas för utarbetande av en vård- el-

ler rehabiliteringsplan.

18 f §. I paragrafen föreskrivs om statskontorets anmälningsskyldighet. I den gällande lagen ingår bestämmelser om detta i 18 e § 2 mom. Innehållet i bestämmelsen ändras inte. Det föreslås att till 2 mom. fogas den bestämmelse om betalning av rehabiliteringspenning till arbetsgivaren som i den gällande lagen ingår i 18 e § 3 mom.

18 g §. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om ändringssökande, något som i gällande lag regleras i 18 e § 1 mom. Enligt den nya bestämmelsen har förmånstagaren rätt att överklaga beslut som gäller rätten till yrkesinriktad rehabilitering. Utvidgandet av rätten att söka ändring är ett uttryck för den rätt till rehabilitering som förmånstagarna får. Ändringssökandet kan för det första gälla huruvida sökanden kan konstateras vara utsatt för sådan risk för arbetsoförmåga under de närmaste åren som beror på sjukdom, lyte eller kroppsskada och huruvida denna risk går att motarbeta genom ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering. Besvärinstansen bedömer rehabiliteringens ändamålsenlighet också när den behandlar besvär som personer som får invalidpension eller rehabiliteringsstöd har inlämnat över rehabiliteringsbeslut. När besvärinstansen bedömer hur ändamålsenlig den yrkesinriktade rehabilitering som sökts är bör den för det första beakta sökandens sjukdom, lyte eller kroppsskada, ålder, tidigare verksamhet, utbildning och kontakter med arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som sökts sannolikt skulle möjliggöra en återgång till arbetslivet för sökanden eller förhindra arbetsoförmåga. Vid bedömningen av ändamålsenligheten beaktas dessutom huruvida rehabiliteringen sannolikt sparar in pensionsutgifter.

Statskontoret beslutar i samarbete med ett nätverk av rehabiliteringssakkunniga, arbetsgivaren och sökanden om rehabiliteringens innehåll, alltså rehabiliteringsåtgärderna, och ersätter de direkta och nödvändiga kostnaderna för den rehabilitering som det stöder. Därför är det inte ändamålsenligt att den sökande skulle kunna besvära sig över rehabiliteringsåtgärdernas innehåll. Rätten att söka ändring skulle kunna fördröja det praktiska

genomförandet av rehabiliteringen. Förfarandet motsvarar innehållet i gällande lag.

18 h §. I paragrafen föreskrivs att rätten till invalidpension uppkommer tidigast vid ingången av månaden efter den då sökandens rätt till rehabiliteringspenning för den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår har upphört. Denna begränsning gäller endast rehabiliteringspenning som betalas för den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår. Rehabiliteringspenning som betalas för samma tid på grund av yrkesinriktad rehabilitering skulle förhindra invalidpension, oberoende av om den betalas med stöd av lagen om rehabiliteringspenning eller en lag eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961). Invalidpension skulle emellertid kunna beviljas personer som enligt utredningar inte anses ha möjligheter att fortsätta med yrkesinriktad rehabilitering eller vars yrkesinriktade rehabilitering har avbrutits eller upphört på grund av långvarig sjukdom. Avsikten är att det därmed skall föreskrivas att rehabiliteringspenningen är primär i förhållande till invalidpensionen på så sätt att ny invalidpension inte kan fås förrän den rätt till rehabiliteringspenning som uppkommit på grund av yrkesinriktad rehabilitering har upphört. Om en person däremot redan får invalidpension när rehabiliteringen börjar är han eller hon berättigad till rehabiliteringspenning för pensionstagare enligt 16 § lagen om rehabiliteringspenning eller till rehabiliteringstillägg enligt arbetspensionslagarna medan rehabiliteringen pågår.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

3. Lagstiftningsordning

Det lagförslag som ingår i denna proposition förbättrar ställningen för de förmånstagare som avses i lagen om statens pensioner och kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 18 b—18 f §, dessa lagrum sådana de lyder, 18 b § i lagarna 618/1991, 1671/1995 och 504/2003, 18 c och 18 e § i nämnda lagar 618/1991 och 1671/1995, 18 d § i nämnda lagar 618/1991 och 1671/1995 samt i lag 1528/1993 och 18 f § i nämnda lag 1671/1995, samt *fogas* till lagen nya 18 g och 18 h § som följer:

18 b §

En förmånstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 9 § 1 mom., eller förmånstagaren måste betraktas som arbetsoförmögen på det sätt som avses i nämnd lagrum, och

2) den återstående tid som avses i 5 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av förmånstagarens pension, om förmånstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då förmånstagarens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om förmånstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heffektiv på det sätt som avses ovan.

Med risk för arbetsoförmåga avses i 1 mom. en situation där det är sannolikt att förmånstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad invalidpension, antingen till fullt belopp eller i form av delpension. När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas förmånstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och kontakter med arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att förmånstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med

tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms skall dessutom beaktas huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter förmånstagarens pensionering.

Innan statskontoret fattar beslut om invalidpension skall det vid behov se till att sökandens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall statskontoret se till att sökanden ges information om rehabiliteringsmöjligheterna och hänvisas, i samarbete med de instanser som tillhandahåller tjänster, till rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov. Statskontoret skall dessutom iaktta lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Såsom yrkesinriktad rehabilitering enligt 1 mom. kan en förmånstagare tillhandahållas rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning, näringsunderstöd och sådan medicinsk rehabilitering som stöder rehabilitering enligt 1 mom., och förmånstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den nämnda rehabiliteringen medför.

Rätt till rehabilitering enligt denna lag föreligger dock inte, om förmånstagaren har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i olycksfalls- eller trafikförsäkring.

För olycksfall eller yrkessjukdom på grund av i 4 mom. avsedd arbetsträning, under vilken den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersätt-

ning av statsmedel i tillämpliga delar på samma grunder som gäller för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statsmedel med stöd av detta moment behandlas av statskontoret som första instans.

18 c §

Annan förmånstagare än den som har rätt till invalidpension har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon till följd av yrkesinriktad rehabilitering som avses i 18 b § är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärvsarbete.

Om en förmånstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som de pensioner som förmånstagaren enligt de pensionslagar och de pensionsstadgor vilka nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 18 b § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om förmånstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full invalidpension enligt 2 mom.

18 d §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 18 b § 4 mom. nämnd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

I fråga om rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

18 e §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggande av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan också beviljas för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd som är lika stort som rehabiliteringspenningen enligt 18 c §, om detta är synnerligen behövligt för att han eller hon skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

18 f §

Statskontoret skall underrätta Folkpensionsanstalten om rehabiliteringsåtgärder enligt 18 b § samt om sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

Får en tjänsteman eller arbetstagare utöver rehabiliteringspenning lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som motsvarar lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

18 g §

I statskontorets beslut som gäller rehabiliteringens innehåll enligt 18 b § 4 mom. eller rehabiliteringsunderstöd enligt 18 e § får ändring inte sökas.

18 h §

Rätt till invalidpension enligt 9 § 1 mom. föreligger inte utan giltigt skäl förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. la-

gen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) har upphört.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Lagen tillämpas på rehabilitering som inleds efter det att lagen har trätt i kraft.

Helsingfors den 24 oktober 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Andra finansminister *Ulla-Maj Wideroos*

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 18 b—18 f §,
dessa lagrum sådana de lyder, 18 b § i lagarna 618/1991, 1671/1995 och 504/2003, 18 c och
18 e § i nämnda lagar 618/1991 och 1671/1995, 18 d § i nämnda lagar 618/1991 och
1671/1995 samt i lag 1528/1993 och 18 f § i nämnda lag 1671/1995, samt
fogas till lagen nya 18 g och 18 h § som följer:

Gällande lydelse

18 b §

För förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan kan en förmånstagare såsom yrkesinriktad rehabilitering tillhandahållas rådgivning, rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller yrke, arbetsträning och näringsunderstöd samt medicinsk rehabilitering som stöder sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses ovan. Dessutom skall lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003) iakttas.

Rehabilitering kan ges en förmånstagare för vilken såsom berättigande till pension, när pensionen fastställs enligt denna lag, beaktas också tiden från arbetsförmågans början till pensionsåldern, om arbetsförmågan börjat vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades, eller en förmånstagare som när beslutet fattas får en på det nämnda sättet enligt denna lag fastställd pension.

Föreslagen lydelse

18 b §

En förmånstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsförmåga enligt 9 § 1 mom., eller förmånstagaren måste betraktas som arbetsförmögen på det sätt som avses i nämnd lagrum, och

2) den återstående tid som avses i 5 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av förmånstagarens pension, om förmånstagaren hade blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då förmånstagarens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om förmånstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heleggeffektiv på det sätt som avses ovan.

Med risk för arbetsförmåga avses i 1 mom. en situation där det är sannolikt att förmånstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad invalidpension, antingen till fullt belopp eller i form av delpension. När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms be-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Innan Statskontoret fattar beslut om invalidpension skall det vid behov se till att sökandens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall Statskontoret se till att sökanden ges information om rehabiliteringsmöjligheterna och hänvisas, i samarbete med de instanser som tillhandahåller tjänster, till rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov.

För olycksfall eller yrkessjukdom på grund av i 1 mom. avsedd arbetsträning, under vilken den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning med statsmedel i tillämpliga delar på samma grunder som gäller för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48). Ett ärende som gäller betalning av ersättning med statsmedel med stöd av detta moment behandlas av statskontoret som första instans.

aktas förmånstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och kontakter med arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att förmånstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms skall dessutom beaktas huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter förmånstagarens pensionering.

Innan statskontoret fattar beslut om invalidpension skall det vid behov se till att sökandens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall statskontoret se till att sökanden ges information om rehabiliteringsmöjligheterna och hänvisas, i samarbete med de instanser som tillhandahåller tjänster, till rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov. *Statskontoret skall dessutom iakttä lagen om klient-samarbete inom rehabiliteringen (497/2003).*

Såsom yrkesinriktad rehabilitering enligt 1 mom. kan en förmånstagare tillhandahållas rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning, näringsunderstöd och sådan medicinsk rehabilitering som stöder rehabilitering enligt 1 mom., och förmånstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den nämnda rehabiliteringen medför.

Rätt till rehabilitering enligt denna lag föreligger dock inte, om förmånstagaren har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i olycksfalls- eller trafikförsäkring.

För olycksfall eller yrkessjukdom på grund av i 4 mom. avsedd arbetsträning, under vilken den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning av statsmedel i tillämpliga delar på samma grunder som gäller för olycksfall i arbete enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948). Ett ärende som gäller betalning av ersättning av statsmedel med stöd av detta moment behandlas av statskontoret som första instans.

18 c §

Annan förmånstagare än den som har rätt till invalidpension har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av rehabilitering som avses 18 b § är förhindrad att utföra sitt förvävsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för högst tre månader per kalenderår, så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för tryggnad av att rehabiliteringen framskrider är motiverat att rehabiliteringspenning betalas för en längre tid.

För tiden efter rehabiliteringen kan till en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning betalas rehabiliteringsunderstöd, enligt prövning, om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna sysselsättas.

18 d §

Rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de pensioner som förmånstagaren enligt de pensionslagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor, vilka nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, skulle ha varit berättigad till, om han hade blivit arbetsoförmögen så att han haft rätt till full invalidpension vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades. Rehabiliteringspenningen motsvarar summan av de pensioner som avses ovan, ökad med 33 procent.

Det rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 18 c § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen för sex månader. Understödet fastställs som en engångsbetalning och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för en tid under vilken förmånstagare har rätt till arbetslöshetsdagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd som avses i lagen om arbetsmarknadsstöd.

18 c §

Annan förmånstagare än den som har rätt till invalidpension har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han *eller hon* till följd av yrkesinriktad rehabilitering som avses i 18 b § är *helt eller delvis* förhindrad att utföra förvävsarbete.

Om en förmånstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvävsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som de pensioner som förmånstagaren enligt de pensionslagar och de pensionsstadgor vilka nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 18 b § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om förmånstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full invalidpension enligt 2 mom.

18 d §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 18 b § 4 mom. nämnd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

I fråga om rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Till en förmånstagare kan betalas ersättning för de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört.

18 e §

I fråga om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningsskyldighet samt betalning och återkrav av pension. Ändring får dock inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 18 b § eller till rehabiliteringspenning enligt 18 c § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 18 c § 3 mom. och 18 d § 3 mom.

Statskontoret skall omedelbart underrätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningbeslut som avses i 18 b §.

Får en tjänsteman eller arbetstagare utöver rehabiliteringspenning lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

18 f §

Om en förmånstagare på basis av pensionsanstaltens beslut enligt 18 b § 1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas också om motsvarande beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i form av rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett beslut enligt 1 mom. gäller en förmånstagare som får invalidpension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

18 e §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggnade av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan också beviljas för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd som är lika stort som rehabiliteringspenningen enligt 18 c §, om detta är synnerligen behövligt för att han eller hon skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

18 f §

Statskontoret skall underrätta Folkpensionsanstalten om rehabiliteringsåtgärder enligt 18 b § samt om sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

Får en tjänsteman eller arbetstagare utöver rehabiliteringspenning lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som motsvarar lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 11 eller 12 § samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

18 g §

I statskontorets beslut som gäller rehabiliteringens innehåll enligt 18 b § 4 mom. eller rehabiliteringsunderstöd enligt 18 e § får ändring inte sökas.

18 h §

Rätt till invalidpension enligt 9 § 1 mom. föreligger inte utan giltigt skäl förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) har upphört.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på rehabilitering som inleds efter det att lagen har trätt i kraft.
